

ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΗΡΩΑΣ ΤΗΣ ΣΥΓΧΡΟΝΟΥ ΕΛΛΑΔΟΣ

Γ. ΣΚΟΡΔΑΚΟΣ — Δ. ΠΑΠΑΦΩΤΗΣ —

Δ. ΡΕΡΑΣ

ΤΑ δεστά των παρὰ τὸ Δραγατσάνι πεσόντων ιερολοχιτῶν θά σκιρτήσουν ἐκ χαρᾶς, διότι τὸ παράδειγμά των δὲν πάνει νὰ εὐρίσκη μιμητάς μεταξὺ τῆς φοιτώσης νεολαΐας. Τρεῖς ἑνθουσιώδεις σπουδασταὶ τοῦ Ἐθνικοῦ μας Πανεπιστημού, δ. Γ. Σκορδάκος ἐκ Λακωνίας, Δ. Παπαφώτης ἐξ Ἡπείρου καὶ δ. Δ. Ρέρας ἐξ Ἀθηνῶν προσέφεραν ἔαυτοὺς δλοκαύτωμα εἰς τὸν βωμὸν τῆς Ἐλληνικῆς Ἱδέας. Τὸ ἀγνὸν καὶ εὐγενές των αἵματος ἐπότισε τὴν Μακεδονικὴν γῆν, διὰ νὰ βλαστήσῃ ἐξ αὐτῆς τὸ δένδρον τῆς Ἐλευθερίας.

Δὲν πρέπει νὰ κλαύσωμεν διὰ τὸν θάνατόν των ἔπεισαν ὡς ἥρωες. Ἐγκαταλιπόντες τὰ πανεπιστημακὰ βάθρα ἔζωσθησαν τὴν σπάθην τοῦ ὑπερασπιστοῦ τῶν ἀγρίων δολοφονουμένων ἀδελφῶν των καὶ ὠρκίσθησαν νὰ ἐκδικηθῶσιν κατὰ τῶν αἴμοχαρῶν τοῦ Κρούμου ἀπογόνων. Καὶ εὔρον τὸν θάνατον ἀχαρίστως βληγέντες ὑπὸ τουρκικῶν σφαῖρῶν.

Οἱ συνάδελφοὶ τῶν διωργάνωσαν πάνδημον ἐν Ἀθήναις μνημόσυνον. Δέξα καὶ τιμὴ εἰς τοὺς γενναῖους προμάχους τῆς Μακεδονίας. Δάφνη ἀμάραντος περιβάλλει τὸ μέτωπον τῶν μαρτύρων τῆς Ἱδέας. Ἄς εὔρουν εἰς τὴν καρδίαν παντὸς Ἐλληνος μνημόσυνον αἰώνιον.

Ἡ «Νέα Ζωὴ» ὑπερήφανος ἀναγράφει τὸν ἥρωϊκὸν τῶν θανάτον ὡς μίαν ἔτι ἀπόδεξιν δι: ἡ Ἐλληνικὴ ψυχὴ μένει πάντοτε ἀνθηρὰ καὶ ἀθάνατος· ὅχι δὲν ἀπέθανε τὸ ἔθνος τὸ δόπιον παράγει τοιεύτους λεοντοφύχους ἥρωας. Μόνον οἱ θυητοὶ ἀποθνήσκουν.

Η ΡΩΜΗ

ΚΑΙ

ΑΙ ΕΟΡΤΑΣΤΙΚΑΙ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

Η Ρώμη ἡ κραταιά καὶ ὑπερήφανος, ἡ ὑπερφίαλος καὶ δεσποτικὴ ἡ πάντοτε ἡγεμονία αὐτῆς ἔξουσίαν τὴν Ἀνατολικὴν Ἐκκλησίαν δὲν ἥδυνατο νὰ παρεγκλίνῃ τῆς χαρακτηρίζουσης αὐτὴν ὑψηλοφρεσύνης καὶ διὰ τὴν μεταρρύθμισιν τοῦ ἡμερολογίου καὶ διὰ τὰς ἑορταστικὰς ἐπιστολάς. Ήσαν δὲ ἑορταστικαὶ

ἐπιστολαὶ γράμμικα τὰ δποῖα ἔστελλον κατ' ἀπόρχασιν τῆς ἐν Νικαίᾳ Συνόδου οἱ Ἐπίσκοποι Ἀλεξανδρείας κατὰ τὰ τέλη τοῦ δ. καὶ ἀρχὰς τοῦ ε'. αἰώνος εἰς τοὺς ἀρχηγοὺς τῶν αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν καὶ διὰ τῶν δποίων ὥριζον τὴν ἡμέραν τοῦ Πάσχα.

Καὶ διὰ μὲν τὴν μεταρρύθμισιν τοῦ ἡμερολογίου τὰ τυφλὰ τῆς Παπικῆς Ἐδρας ὅργανα διδάσκουσι καὶ πρεσβείουσιν διτὶ αὕτη κέκτηται δυνάμει τῆς πνευματικῆς αὐτῆς κυριαρχίας τὸ δικαίωμα νὰ προσέληγ καὶ νὰ ἐπιβάλῃ πᾶσαν μεταρρύθμισιν «Depuis plus de douze cents ans, légitimé δ ἀδεᾶς, Mémain, la lumière ne vient plus d'Alexandrie, la Science a emigré vers d'autres contrées. On n'a plus besoin de consulter Alexandrie pour connaître le cours des astres. Mais d'autre part la mission de Rome reste entière aujourd'hui comme autre fois. Elle est toujours nécessaire pour rappeler la règle et maintenir l'unite⁽¹⁾».

Διὰ δὲ τὰς ἑορταστικὰς ἐπιστολὰς κηρύττουσιν διτὶ ἡ ἡμέρα τῆς ἑορτῆς τοῦ Πάσχα ἐπρεπε νὰ ἐπισημοποιηθῇ ὑπὸ τῆς Ρώμης καὶ ἐπομένως αὗται ἐπρεπε πρῶτον νὰ ὑποθληθῶσι εἰς τὴν ἔγκρισιν τοῦ Πάπα διὰ νὰ λάβωσι τὸ καθολικὸν κύρος «suivant aussi l'usage déjà établi, Alexandrie indiquait l'échéance de Pâques d'après les calculs des savants de cette ville et Rome promulguait cette échéance avec l'autorité de sa Juridiction universelle» (αὐτόθι σελ. 45).

Καὶ εἶναι μὲν ἀληθὲς διτὶ πάντες οἱ τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας ὄπαδοι δὲν ἀσπάζονται τὰς δοξασίας ταύτας, ἀλλὰ κάμνουσι μερικάς παραχωρήσεις ἀποβλέποντες εἰς τὸ δίκαιον καὶ τὴν Ἰστορίαν. Αἱ παραχωρήσεις διμοὶ αὗται εἶναι φυινομενικαὶ, ἡ παπικὴ ὄφρυς ἡ τοσούτον ἐπηγρέμην καὶ ἀλαζών δὲν κατέρχεται εἰς συγκαταβάσεις καὶ παραχωρήσεις, τοῦθ' ἐπερ γνωρίζουσι καλῶς τὰ τῆς παπικῆς πείμανης πρόδιτα. (2) Εχουσαὶ ὡς σκοπὸν τὴν ἀπόλυτον ἐπὶ τῆς Ἐκκλησίας κυριαρχίαν καὶ μόνην φροντίδα τὴν ὑποταγῆν αὐτῆς

(1) Abbé Mémain : Etude sur l'unification de Calendrier et la véritable échéance du jour de Pâques. σελ. 64.

(2) "Οτε δὲ Πάπας Γρηγόριος δ XIII ἔστειλε πρὸς Ἱερεμίαν τὸν Β'. Πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεων πρεσβείαν πρὸς παραδοχὴν τοῦ γέου ἡμερολογίου, ἵνα διαθέσῃ αὐτὸν καὶ κατατίσῃ εὑνουν ἔγραφε κολακευτικωτάτην ἐπιστολὴν ἀποκαλῶν αὐτὸν ἀδελφόν (Venerabili fratri patriarchae Constantino-politano) συνοδεύσας αὐτὴν διὰ πλούσιων δώρων. Κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν δὲ ἐν Ενετίᾳ πρέσβεις Ἐρρίκου τοῦ Γ'. Κος Μαισσε ἔγραψε: J'entends que Sa(a) S(ainteté) en écrit à M. Germinis (père obéissant τῆς Γαλλίας) l'intention de Notre Saint Père est de vouloir essayer de tirer par ce moyen du dit patriarcat cette reconnaissance et submission à l'endroit de l'Eglise Romaine (Négociations de Levant IV σελ. 176). 'Ἐκ τῶν πολλῶν ἔστω τοῦτο ἐλάχιστον παράδειγμα τῶν εἰλικρινῶν διαθέσεων τῆς Παπικῆς Ἐδρας πρὸς τὴν Ὁρθοδοξίαν Ἀνατολικὴν Ἐκκλησίαν.

έργαζεται μετά τρόπου φαινομενικῶς μὲν εὐθέος καὶ διαλακτικοῦ, ἔργῳ δὲ ὅμως ἥκιστα εἰλικρινοῦς καὶ ἀφωσιομένου. Διὰ τῶν ἐπομένων θέλομεν καταδεῖξεῖσθι μόνον ἡ Ἐκκλησία 'Αλεξανδρείας δὲν ὑπέβαλεν εἰς τὴν Ρώμην εἰς ἔγκρισιν τὴν ἡμέραν τῆς ἑορτῆς ἀλλ' ὅτι ἡ Ἐκκλησία αὕτη «ἡ θερίζουσα δόπου οὐκ ἐσπειρε καὶ συνάζουσα θύεν δὲν διεσκόρπισεν» ἔδειξε τὴν μεγαλυτέραν ἀδιαφορίαν πρὸς τὴν ἀπόφασιν τῆς ἐν Νικαίᾳ πρώτης οἰκουμενικῆς Συνόδου.

* *

Εἶναι τοῖς πολλοῖς γνωστὸν ὅτι ἡ ἐν Νικαίᾳ πρώτη οἰκουμενική Συνόδος συνῆλθε τῷ 325 μ.Χ. πρὸς ἔξετασιν τῆς διαταρατούσης τὴν Ἐκκλησίαν αἱρέσεως τοῦ Ἀρείου καὶ τῆς διχαζούσης αὐτὴν διαφορᾶς εἰς δύο διαμαχόμενα στρατόπεδα καὶ πρὸς τὴν ἡμέραν τοῦ ἑορτασμοῦ τοῦ Πάσχα. Αὕτη ὁρίζει ἐπὶ λέξει «περὶ μὲν τοῦ τοῦ Πάσχα ἔδοξε τὰ διποτεταγμένα» περὶ δὲ τῶν ἐπιστολῶν «οὐκ ἔδοξεν ἄλλον οὔτως πιστεύειν ἡ καθολικὴ Ἐκκλησία». Ἔδοξε λοιπὸν τῇ Συνόδῳ νὰ ὅριζῃ ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἀλεξανδρείας τὴν ἡμέραν τῆς ἑορτῆς καὶ πρὸς ταύτην νὰ συμμερφωται πᾶσα ἡ καθολικὴ Ἐκκλησία.

Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἥκιμαζεν εἰσέτι ἡ σχολὴ ἐκείνη ἀπὸ τῆς δοποὶς ἐξήρχοντο τὰ ἀθάνατα δόγματα τῶν προγόνων ἡμῶν, ἐγτέρων καὶ μαθηματικῶν, φιλοσόφων καὶ πατέρων τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐξεχένοντο οἱ μελιρυτοὶ ποταμοὶ τῆς σοφίας τῶν δοποὶν τὰ νάματα κατήρδευσαν τὴν αὐχμηρὰν τῆς Αἰγύπτου καὶ τοῦ τότε γνωστοῦ κέντρου χέρσον. Ἀπὸ ταύτης τῆς Σχολῆς, ἀφ' ἣς ἐξῆλθεν ἡ φωνὴ τοῦ Σωσιγένους πρὸς ἐπανόρθωσιν τοῦ ρωμαϊκοῦ ἡμερολογίου καὶ ἡ φωνὴ τοῦ ἐπισκόπου Ἀλεξανδρείας Ἀλεξάνδρου, τοῦ διατέρως κηρύττοντος ἐν Κυριακῇ καὶ μετὰ τὴν ἔαριν ἵσημεράν νὰ ἑορτάζηται τὸ Πάσχα, ἀπὸ ταύτης ἔπειτε νὰ προέρχηται ὁ καθορισμὸς τῆς ἡμέρας τῆς ἑορτῆς καὶ οὐχὶ ἀπὸ τῆς Ιωάννης καὶ εἰς ταύτην ἀνέθηκαν αὐτὴν τὴν φροντίδα οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας. Καὶ πᾶς ἀπὸ τοιαύτης ἐκκλησίας προερχόμενος δρισμὸς εἶχεν ἀπόλυτον καὶ καθολικὸν κύρος ὡς προερχόμενος ἀπὸ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας.

Παρὰ πᾶσας τὰς δοξασίας τοῦ Καρδιναλίου Pitra⁽¹⁾ ἡ ἐν Νικαίᾳ Συνόδος δὲν ἀρήκει γραπτὸν κανόνα περὶ τῆς ἡμέρας τῆς ἑορτῆς. Οὐ διὸ τῶν πασχαλιολόγων καταρτισθεῖς καὶ δρίζων νὰ ἑορτάζηται μετὰ τὴν πανσέλγην τὴν συμβαίνουσαν μετὰ τὴν ἔαριν ἵσημεράν καὶ μετὰ τὸ Πάσχα τῶν Ιουδαίων εἶναι οὐχὶ δ κανὼν

τῆς ἐν Νικαίᾳ Συνόδου ἀλλ' διὸ τῆς Ἐκκλησίας Ἀλεξανδρείας ἀκολουθούμενος καὶ ὑπὸ τῆς ἐν Νικαίᾳ ἐγκριθεῖς καὶ διόρθωτερος καὶ μᾶλλον πρὸς τὸ πνεῦμα τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὴν παράδοσιν συμφωνῶν⁽¹⁾. Διότι ἐν μὲν τῇ Ἐκκλησίᾳ Ἀλεξανδρείας μετεχειρίζοντο τὸν κύκλον τοῦ Μέτωνος τὸν ἐκ 19 ἑτῶν συγκείμενον ἐν Ρώμῃ δὲ πρῶτον τὸν τοῦ Ἰππολύτου ἐπισκόπου Πέρτου (λιμένος τῆς Ρώμης) ἔξ 112 ἑτῶν βραδύτερον δὲ κατὰ τὸν ε'. αἰώνα ἐσφαλμένον κύκλον ἔξ 84 ἑτῶν. Καὶ ἐνῷ κατὰ τὸν Ἀλεξανδρινὸν πασχαλιον κύκλον τὸ Πάσχα ἑωρτάζετο ὅπως καὶ σήμερον ἀπὸ τῆς 22ας Μαρτίου μέχρι τῆς 25ης Ἀπριλίου κατὰ τὸν τῆς Ι' Ι καὶ IV ἐκατονταετηρίδος ρωμαϊκὸν ἑωρτάζετο ἀπὸ τῆς 19ης Μαρτίου μέχρι τῆς 21ης Ἀπριλίου. Ἐπομένως τὸ πρωτόμετρον Πάσχα ἑωρτάζετο ἐν Ρώμῃ τῇ 19 Μαρτίου πρὸ τῆς ἡμέρας ἡ οἵη εἰς τὴν ισημερίαν, παρὰ τὴν διάταξιν τῆς ἐν Νικαίᾳ Συνόδου καὶ ἐναντίον τοῦ ΣΤ'. Ἀποστολικοῦ κανόνος. Τό δὲ ὀψιμώτερον Πάσχα ἐνίστε καὶ μετὰ τὴν 21ην Ἀπριλίου, διότι κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν ἦγετο ἐν Ρώμῃ ἡ ἑορτὴ Palilia πρὸς ἀνάμνησιν τῆς κτίσεως τῆς πόλεως (Natalis urbis Romae). Ἡλίκη ἡ ἀπαλήησις τῶν Παπικῶν νὰ ἐπικυρῶσιν ἡμερομηνίας τὰς δοποὶς δὲν ἥκιολούθουν ἀθετοῦντες τὰς διατάξεις τῆς Ἐκκλησίας! Οὕτω κατὰ τὸ ἔτος 387 ἑωρτασαν τὴν 21η Μαρτίου ἐνῷ οἱ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τῇ 25η Ἀπριλίου κατὰ δὲ τὸ ἔτος 444 τῇ 26η Μαρτίου ἀντὶ τῆς 23ης Ἀπριλίου.⁽²⁾

(1) Ποὺν πρὸ τῆς ἐν Νικαίᾳ Συνόδου ἡ Ἐκκλησία τῶν Ἀλεξανδρέων εἶχε τὸν κανόνα τοῦτον ἐν χρήσει. Οὕτω ἔκ τινος ἀποσπάτατος διασωθέντος ὑπὸ Εὐσέβιου τοῦ Παπικίου ἐξάγομεν διτὶ παρὰ ταύτης ἐμάνθανον τὴν ἡμέραν τῆς ἑορτῆς. «Δηλοῦμεν δὲ ὑμῖν, διτὶ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἀγούσιν, ἥπερ καὶ ἡμεῖς. Παρὰ ἡμῶν γάρ τὸ γράμματα κομίζεται αὐτὸς καὶ ἡμῖν παρ' αὐτῶν ὥστε συμφώνως καὶ ὁμοῦ ἀγειν ἡμᾶς τὴν ἀγίαν ἡμέραν». Η ἐπιστολὴ αὕτη ἔγραφη ὑπὸ Θεοφίλου ἐπισκόπου Καισαρείας τοῦ ἐν Παλαιστίνῃ ἀκμάσαντος κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ γ'. αἰώνος.

Ομοίως καὶ ἐκ τῆς συνοδικῆς ἐπιστολῆς τὴν δοποὶαν «οἱ ἐν Νικαίᾳ συναχθέντες καὶ ἀγίαν καὶ μεγάλην σύνοδον συγκροτήσαντες ἐπίσκοποι» πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν Ἀλεξανδρείας ἀπέστειλαν.

... Εδαγγελιζόμεθα δὲ ὑμᾶς καὶ περὶ τῆς συμφωνίας τοῦ ἀγιωτάτου ὑμῶν Πάσχα διτὶ ταῖς ὑμετέραις εὐχαῖς κατορθώθη καὶ τοῦτο τὸ μέρος, ὥστε πάντας τοὺς τῆς Ἐφας ἀδειλφοὺς τοὺς τὸ πρότερον μὴ ποιοῦντας σύμφωνα Ρωμαίοις καὶ ὑμῖν, καὶ πᾶσι τῆς ἐξ ἀρχῆς φυλλάττουσι τὸ Πάσχα ἐκ τοῦ δεύτερο μεθ' ὑμῶν ἀγίαν. Χαρούντες οὖν ἐπὶ τοῖς κατορθώμασι.... ἀποδέξασθε μετὰ μείζονος τιμῆς καὶ πλειόνος ἀγάπης τὸν συλλειτουργὸν ἡμῶν, ἐπίσκοπον δὲ ὑμῶν Ἀλέξανδρον.... (Θεοδωρῆτος Ἐκκλ. Ιστ. Πατρ. Migne Τομ. 26ος σελ. 932).

(2) Νικηφόρου Καλογερᾶς: Χριστ. Αρχ. σελ. 148 — Κυρίλλου Επισ. Ἀλεξανδρείας 87 'Ἐπιστολὴ. Λέων δ Μέγας Πάπας Ρώμης νομίζει διτὶ εἶναι ἀσύνηθες τὸν ἑορτάζεται ἡ ἑορτὴ πέραν τῆς 22ας καὶ 23ης Ἀπριλίου «Quod in decimum (=22 Ἀπριλίου) et in nonum Calandarum Majorum videtur non nunquam pervenisse festivitas quadam ratione defenditur» (Epist. 94 ad Marc Aug.).

(1) Ο Καρδινάλιος Pitra διεσχυρίζεται διτὶ εὑρεν εἰς τὸ τελευταῖον φύλλον χειρογράφου προερχόμενου ἐξ Ἀγίου Όρους καὶ εὑρισκομένου εἰς τὴν Ἐθνικὴν Βιβλιοθήκην τῶν Παρισίων τὸ κείμενον τοῦ κανόνα τῆς ἐν Νικαίᾳ Συνόδου. Τοῦτο ἀδημοσίευσεν εἰς τὸν 4ον τόμον τῶν συγγράμματος Spicilegium Soles mense σελ. 541. Πολλοὶ τῶν ἡμετέρων ἀδασανίστως καὶ ἐλαφρῷ συνειδότι παρεδέχθησαν αὐτὸν.

Κατά την διάταξιν λοιπὸν τῆς ἐν Νικαίᾳ Συνόδου οἱ Ἐπίσκοποι Ἀλεξανδρείας ὥριζον διὰ γραμμάτων (τὰ ὅποια ἐλέγοντο ἑορταστικαὶ ἐπιστολαι) τὴν ἡμέραν τῆς ἑορτῆς εἰς τὰς Αὐτοκεφάλους ἐκκλησίας, αἵτινες καθίστανται πάλιν αὐτὴν γνωστὴν εἰς τὰς ὅπ' αὐτὰς ἐπαρχίας. Αὐτὸς δὲ ἐν τῷ κλίματι αὐτοῦ τῷ ἐπισκοπικῷ κατὰ τὴν ἡμέραν τῶν Θεοφυνέων ἐγνώριζεν αὐτὴν εἰς τοὺς ὅπ' αὐτὸν ἐπισκόπους καὶ κληρικοὺς δίδυμιλας καταλλήλου τῇ περιστάσει. Ἐδηλούτο δὲ γίγνεται κατὰ τὴν ἡμέραν τῶν Θεοφυνέων διότι καὶ ἐπισημοτέρα αὕτη μετὰ τὴν τοῦ Πάσχα ἡτο, τῆς ἑορτῆς τῆς τοῦ Χριστοῦ Γεννήσεως μέχοι τῶν μέσων τοῦ Ε'. αἴνων μετ' αὐτῆς ἀγρομένης, καὶ γίγνεται ἡ ἀρχὴ τῆς νηστείας ἐνωρίτατα ἐπρεπε νὰ γνωσθῇ. Τὰς ἐπιστολὰς ταύτας ἔχοντας νὰ στέλλωσιν οἱ Ἐπίσκοποι Ἀλεξανδρείας ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Μεγάλου Αὐτανασίου ἥτοι ἀπὸ τοῦ ἔτους 328 μέχρι τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἱεροῦ Κυρίλλου ἥτοι 444. Εἰς τὰς ἡμερομηνίας ταύτας ὑπεικον πᾶσται αἱ ἀνά την Ἀνατολὴν Ἐκκλησίαι καὶ τινες τῶν κατὰ τὴν Δύσιν ὡς ἡ Ἐκκλησία τῶν Μεδιολάνων (Μιλάνου) τῆς δποίας ἡγεῖτο διὰ τοῦ Αμβρόσιος. « Κατὰ τοὺς » Ἀγυπτίους τὸν πρῶτον μῆνα μέλλουμεν νὰ ἑορτάσωμεν τὴν Κυριακὴν τοῦ Πάσχα δηλ. τὴν 7ην τῶν » Καλενδῶν Μαΐου (=25 Απρ. 387) [Epistola 23 § 15 ad Episcopos] — « Τὴν Πασχάλιον » ἑορτήν.... Διὰ τοῦτο ἐφρόντισαν οἱ Ἀγιοι Πατέρες » νὰ δέρωσι τὴν φύμπτωσιν τῆς πλάνης ταύτης ἀναθέτοντες πᾶσαν ταύτην τὴν φροντίδα εἰς τὸν Ἐπίσκοπον Ἀλεξανδρείας.... διὰ τούτου κατ' ἔτος γίγνεται τῆς προρρείσης τελετῆς σημαντηταὶ τῇ » ἀποστολικῇ ἔδρᾳ Βπατούς διὰ τῶν γραμμάτων αὐτῆς » εἰς τὰς πορρωτέρω ἐκκλησίας γενικὴ ἐνδείξις διαθέτη (Leo Magnus ad Mareionem ἐπιστ. 121) —

« Η Ἐκκλησία τῆς Ρώμης ὑπὲρ τῆς ἀρχῆς καὶ κυριαρχίας τῆς δποίας κόπτονται οἱ καθολικοὶ καὶ γίγνεται καὶ διατάξεις καὶ δρους Συνόδων ὑπερεΐδεν, ἐξηκολούθει νὰ κάμηνη χρῆσιν τοῦ ἐσφαλμένου, ὡς εἰδούμεν, πασχαλίου κύκλου. (1) » Ἔνεκα τούτου γίγνεται συμπάσης τῆς Ἐκκλησίας, νὰ ἑορτάζηται δηλοντί καὶ ἀνάστασις τοῦ Κυρίου ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ἔμενε γράμμα κενόν. Τὴν συμφωνίαν περὶ τὴν ἡμέραν τῆς ἑορτῆς θελήσας νὰ ἐπαναφέρῃ « δ εὐσεβέστατος αὐτοῦ κράτωρ Θεοδόσιος, διηγήσων ἐν τε τοῖς θεοῖς καὶ ἀνθρωπίνοις νόμοις ἀρέσκειν τῷ Θεῷ, προσεκάλεσε τὸν ἐπίσκοπον Ἀλεξανδρείας Θεόφιλον (θεῖον τοῦ Ἱεροῦ Κυρίλλου καὶ προκάτοχον αὐτοῦ ἐν τῷ ἀρχιερατικῷ θρόνῳ) ἵνα γράψῃ ἀντῷ ἐναργέστατα καὶ

» λογικώτατα περὶ τοῦ μυτηρίου τοῦ Πάσχα καὶ » ἀποστελλῃ αὐτῷ». (Κυρ. 87 Ἐπιστ.)

Τοῦ δὲ Θεοφίλου ἀναγράψαντος πίνακα 418 ἑτῶν καὶ ἀποστελλαντος, διανομένων εἰς πάσας τὰς ἐκκλησίας. Ἀλλὰ καὶ μετὰ τοῦτον καὶ βραδύτερον μετὰ τὴν ὑπὲρ τοῦ Κυρίλλου ἐπενεχθεῖσαν τροποποίησιν ἡ ὑπεροπτικὴ Ρώμη, β.οῦσα τὰ ὡτα ἐκώφευεν εἰς τὴν φωνὴν νῆσος Ἐκκλησίας. Καίτοι δὲ ἀνεγνώριζε τὴν ὑπεροχὴν τοῦ πασχαλίου κανόνας τῆς Ἀλεξανδρείας Ἐκκλησίας, πολλοὶ δὲ ἐπίσκοποι τῆς Δύσεως, ὡς διατάξεις Πασχασίνος, εὑρίσκονται αὐτὸν ὄρθρον, αὕτη ἴσχυρογνωμοῦσα ὡς πάντοτε καὶ διὰ πάντα τὰ ζητήματα ἐφρόντιζε νὰ καταρτίσῃ ἰδίον κανόνα. (1) Τοιούτον κανόνα κατήρτισεν διατάξεις Βικτώριος ἐπίσκοπος Ἀκύνου (Aquinum) ἐκ 457 ἑτῶν στηριχθεὶς ἐπὶ τοῦ τρόπου τοῦ Ἀλεξανδρινοῦ πασχαλιολόγου καὶ εἰσῆγαν αὐτὸν ἐν χρήσει τῷ 467 μ. Χ. ἐπὶ Πάπα Ιλαρίου. « Η παιδαριώδης αὕτη ἐπιμονὴ τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας ἐξηκολούθησε μέχρι τοῦ 527 ὅτε Διονύσιος διικρός (exiguus) ἤγοιμενος ἐν Ρώμῃ ἐπεισε πέτην πατέραν νὰ δεχθῇ τὸν πασχαλίον ἀλεξανδρινὸν κανόνα καὶ οὕτω ἐπήλθε τῇ ὑπὲρ τοῦ Ισαποστόλου Κωνσταντίνου ἐπιζητηθεῖσα συμφωνία, διότι ὅντως ἡτο ἀδεινὸν καὶ ἀπρεπές, κατὰ τὰς αὐτὰς ἡμέρας ἐτέρους μὲν ταῖς νηστείαις σχολάζειν. ἐτέρους δὲ συμπόσια συντελεῖν καὶ μετὰ τὰς τοῦ Πάσχα ἡμέρας ἀλλούς δὲ ταῖς ὡρισμέναις ἐκδεδόσθαι νηστείας. (Εὐσεβ. Βίος Κωνσταντίνου, Πατρ. Migne Τόμος 20 σελ. 1077).

Ἐκ τῆς συντάμου ταύτης ἐπίσκοπήσεως τῆς ἴστορίας τῆς ἡμέρας καθ' ἡν ἐπρεπε νὰ ἑορτάζηται ἡ ἑορτὴ τοῦ σωτηριώδου Πάσχα, βλέπομεν διότι ἡ ἐν Νικαίᾳ Συνόδος ἀνέθηκεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν Ἀλεξανδρείας νὰ ὀρίζῃ τὴν ἡμέραν, διότι πᾶσαι αἱ τῆς Ἀνατολῆς Ἐκκλησίαι ἡγον αὐτὴν καὶ ὥριζετο ὑπὲρ τῶν πασχαλίων ἑορτῶν καὶ πολλαὶ τῶν περὶ τὴν Δύσιν προσεπάθουν νὰ πείσουν τὴν Ρώμην νὰ ἀκολουθήσῃ τὸν Ἀλεξανδρινὸν πασχαλίον κύκλον. Τὴν ἀνατεθεῖσαν αὐτῇ ἐντολὴν μετ' ἐξιδιασμένης δλως φροντίδος ἐξεπλήρωσεν ἡ Ἐκκλησία Ἀλεξανδρείας, μετὰ παραδειγματικῆς δ' ὅντως ταπεινοφροσύνης παρεκάλει τὴν ὑψηλότερον καὶ ὑψηλογνώμονα Ρώμην νὰ ἑορτάσῃ διοῦ τὴν ἀγίαν τοῦ Πάσχα ἡμέραν τῷ 444.

Παρὰ ταῦτα διαδέξας Μέμαιν ἐξακολούθει νὰ πιστεύῃ διότι ἡ ἡμέρα τῆς ἑορτῆς ὥριζετο μὲν ἀπὸ τῆς

(1) Ἔνεκα τῶν ἐρίδων αἵτινες ἡγέρθησαν διὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἑορτῆς τῷ ἔτει 444 διότι μέντοι Κύριλλος ἔγραψε πρὸς τὸν Λέοντα τὸν Μέγαν Πάπαν Ρώμης «...διόδι τὸ Πάσχα ἀξι ἑορτάσωμεν τὴν 9 τῶν Καλενδῶν τοῦ Μαΐου (=23 Απριλίου) διὰ τὸν ὑπολογισμὸν τοῦ ἐμβολίου ἔτους. Διότι ἀν ποιήσητε αὐτό, ὡς παρασκευάζεσθε ἡδη, τὴν 7 τῶν Καλενδῶν τοῦ Απριλίου κατὰ τὴν 22ην τοῦ σεληνιακοῦ μηνὸς, κοινὸν ἔτος λαγκίζεσθε τὸ ἐμβολίον.» (Κύριλλος 86 Ἐπιστ.)

Ο δὲ Λιλυθαῖον Πασχασίνος διὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ αὐτοῦ ἔτους πρὸς τὸν αὐτὸν ἔγραψε: «Ἐκ τῆς καθ' ἡμέραν « χρήσιμως λοιπὸν καὶ ἐκ τοῦ λογισμοῦ τοῦτο εὔρομεν ἀληθίᾳ διπερ ἐπέσταλται τῇ διμετέρᾳ Μακαριότητι ὑπὸ τοῦ Ἀρχιερέως τῆς Ἀλεξανδρεωτικῆς Ἐκκλησίας,» (Ἐπιστ. Καλογερᾶ N. αὐτόθι σελ. 148).

(1) Παρὰ τὴν διμολογίαν Λέοντος τοῦ Μεγάλου Πάπα Ρώμης ὡς βλέπομεν ἐν τῆς ἀνωτέρῳ παρατεθεῖσης περιποῆτης τῆς ἐπίσκοπης αὐτοῦ. Υπεραπολογούμενες δὲ λέγοις: «δθαν τὸ μέχρι τῆς 8ης τῶν Καλενδῶν τοῦ Μαΐου (=24 Απριλίου) ἐξικνεῖσθαι τὴν πασχαλίον παρατήρησην λίαν δῆθες καὶ φανερὰ διέρθασις είναιτο.» Εν τούτοις ἡ Ἀνατολικὴ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἐν διαστήματι 532 ἑτῶν ἱάκις ἑορτάζει τὴν 25ην Απριλίου.

Ἐκκλησίας τῆς Ἀλεξανδρέας ἐκυροῦτο δὲ ἀπὸ τῆς Ρώμης. Καὶ τὴν δοξαστὴν αὐτοῦ ταύτην στηρίζει ἐπὶ τίνος χωρὶου τῆς 57ης Ἐπιστολῆς τοῦ Ἱεροῦ Κυρίλλου πρὸς Λέοντα τὸν μέγαν ἀπευθυνόμενος καὶ τὸ δποῖον ἔρμηνει ὡς ἔξῆς :

« . . . Ce Concile décreta que l'Eglise d'Alexandrie ferait chaque année savoir par lettre à l'Eglise Romaine le jour du Calendrier ou de la Lune où Pâques devait être célébré et qu'ensuite l'Eglise romaine, en vertu de son *autorité apostolique*, ferait connaître aux Chrétiens du monde entier le jour de la fête pour qu'ils acceptent cette décision sans aucun dissensément». (Mémain : σελ. 64).

‘Ημεῖς θὰ παραθέσαμεν ἀπλῶς ἄ.) τὸ χωρίον τοῦτο δ.’) ἀπόσπασμα ἐπιστολῆς τοῦ αὐτοῦ Πάπα πρὸς τὸν αὐτοκράτορα Μαρκιανὸν καὶ τοὺς δρόσους τὴν μετάφρασιν ἀνωτέρῳ παρεθέσαμεν καὶ ὃ ἀναγνώστης ἂς κρίνῃ μεταξὺ αὐτοῦ καὶ ἡμῶν

« . . . § 2. Ἐπειδὴ δὲ διὰ τούτων καὶ τῶν τοιούτων διαφωνιῶν ἀνὰ τὴν οἰκουμένην ὁ πασχάλιος κανὼν συνετάρξεστο, τῇ συνόδῳ τῇ οἰκουμενικῇ ἔδοξεν δπως, ἐπειδὴ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ εὑρίσκετο τοιούτην Ἐκκλησία, ἀκμάζουσα διὰ τελείωτηα τῆς τοιούτης ἐπιστήμης, αὕτη ἀνακοινώτα τῇ Ρωμαϊκῇ Ἐκκλησίᾳ κατ’ ἓντος κατὰ ποίαν τῶν Καλανδῶν ἡ τῶν Εἰδῶν καὶ κατὰ ποίον μῆνα τὸ Πάσχα προσηκόντως ὀφείλει νὰ ἔργαζηται, ἵνα ἀπὸ τοιούτοις φαντασίαις καὶ συνεπαγόμενοι τοιούτους οἶκους μετατρέψῃ τὸν οἰκουμενικὸν ἡμέραν τοῦ Πάσχα αὖτε πάτητος τοιούτους τινός». (. . . per singulos annos Romanae Ecclesiae litteris intimaret: unde apostolica auctoritate universalis ecclesia per totum orbem definitum Paschae sine ulla disceptatione cognoseret). (Πατρ. Migne Τομ. 77 σελ. 383).

Studurunt itaque sancti patres occasionem hujus erroris auferre, omnem hanc curam Alexandrino episcopo delegantes (quoniam apud Aegyptios hujus suppeditationis antiquitus tradita esse videbatur peritia); per quem quot annis dies paredictae solemnitatis Sedi apostolicae indicaretur, cuius scriptis ad longin quiores Ecclesias, judicium generale percurreret. (Ἡ ἐπιστολὴ αὗτη ἐγράφη τῇ 15 Ἰουνίου 453).

Κ. Θ. ΠΑΓΩΝΗΣ

ΑΛΣΑΒΙΑ

“Η

Η ΑΙΡΕΣΙΣ ΤΩΝ ΣΑΒΑΙΩΝ

(Συνέχεια).

Ε'.

ΕΚ δὲ τῶν θρησκευτικῶν αὐτῶν διατάξεων εἰναι τὸ βάπτισμα, δπερ εἰναι ἀπαραίτητον μὲν τοῖς τέκνοις αὐτῶν ἀπὸ ἑνὸς ἔτους ἥλικας καὶ ἀνω, ἀπαγορεύεται δὲ τοῖς ἀλλοτρίοις, ὡς μὴ ἐπιτρέπομένῳ ἀλλοδόξω τινὶ, ἵνα εἰσέλθῃ εἰς τὸ θρήσκευμα αὐτῶν. ‘Αλλ’ αὐτοὶ πλειστάκις βαπτίζονται, ὁσάκις θέλουσι· νὰ ἔξαγινοσθῶσιν ἀνομήματος ἢ μισματός τινος. Συνειδήζουσι δὲ τοῦτο κατὰ τὰς Κυριακὰς καὶ τὰς ἑορτασίμους ἡμέρας, ἐπὶ τῇ ἐπανόδῳ ἐκ χώρας ἀλλοτρίας ἢ τῇ ἐκ φυλακῆς ἔξοδῳ, ἢ τῇ βρώσει ἐκ σφακτοῦ ἔνου ἢ κρέατος ἀπηγορευμένου, δπερ εἰναι τὸ κρέας τῶν κερκοφρόνων ζώων, ἢ τῇ βρώσει δπωρῶν ἢ λαχάνων ἀγορασθέντων ἐκ τῆς ἀγορᾶς ἢνευ προηγουμένης πλύσεως αὐτῶν, καὶ ἐν πολλαῖς ἀλλαῖς περιστάσεσιν, ὃν μακρὰ ἥθελεν εἰσθαι ἢ μνεῖ.

Τὸ δὲ βάπτισμα τῶν νηπίων παρ’ αὐτοῖς τελεῖται κατὰ τὸν ἑξῆς τρόπον: Φέρει τὸ νήπιον ἢ μήτηρ αὐτοῦ ἐν Κυριακῇ ἢ ἑορτασίμῳ ἡμέρᾳ πρὸς τὸν ἴερον, δοτὶς πορεύεται μετ’ αὐτῆς εἰς τὸν ποταμὸν συνοδευόμενος ὑπὸ δύο διακόνων. Ἄφικομένων δ’ αὐτῶν εἰς τὴν ὅχλην ἰσταται διὰ τοῦ ἱερέος καὶ προσεύχεται· εἰτα βαστάζει εἰς τῶν διακόνων τὸ νήπιον, εἰς ἔνα τῶν δακτύλων τοῦ δρόσου τίθησι δακτύλιον ἐκ ξύλου μυρτίνης. “Γιστερὸν κατέρχεται διὰ τοῦ διακόνου τοῦ διακόνου εἰς τὸν ποταμόν, ἐξ οὐ δι’ ζῷφοτέρων τῶν χειρῶν λαμβάνων ὅδωρ βρέχει δι’ αὐτοῦ τρίς τὸ νήπιον λέγων: «βαπτίζω σε ἐν ὄνδριαι τῶν τριῶν, τοῦ Θεοῦ, τοῦ «Μανδοδαΐ», καὶ τοῦ «Ιέλια Ιωάννου»· βαπτίζω σε τὸ βάπτισμα «Bahrám» τοῦ μεγάλου, υἱοῦ «Ρούμαβι»· εἰη τὸ βάπτισμά σου φυλάκτον σε καὶ αἴρον εἰς τὰ ὄψη», Είτα ἐξερχομένων ἀμφοτέρων ἐκ τοῦ ποταμοῦ ἀφαιρῶν διὰ τοῦ διακόνου τὸν χειρὸς τοῦ νηπίου ἐπιτίθησιν αὐτὸν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, θυμιτῶν δ’ αὐτὸν χρεῖτο τὸ μέτωπον αὐτοῦ σησαμελαὶ γηγιασμένῳ λέγων: «σημειώθητι τῷ σημειῷ τοῦ ζῶντος (Θεοῦ)»· χριῶν δὲ τὸν λαιμὸν αὐτοῦ ἐπιλέγει· «Τὸ δνομα τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος, ὡς καὶ τὸ τοῦ «Μανδοδάΐ» μνημονεύθωσαν ἐπὶ σέ». Είτα χρεῖτο τὸν στόμαχον αὐτοῦ, τελευταῖον δὲ τρίτοι διὰ τῶν χειρῶν αὐτοῦ τὰς χειρας τοῦ νηπίου. Λήξας δὲ πάντων τούτων κύπτει πρὸς τὴν γῆν ψιθυρίζων ἐπὶ αὐτοῦ λόγους μυστικούς. Ἐπειτα κρατῶν τὸ κάλυμμα τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ ἀσπάζεται αὐτὸν ἔξηκοντάκις. Είτα διὰ διάκονος αἴρων τὸν δακτύλιον ἀπὸ τῆς κεφαλῆς τοῦ νηπίου ἐπιτίθησιν αὐτὸν ἐπὶ τῶν χειλέων καὶ τοῦ μετώπου αὐτοῦ μεθ’ ὃ ρίπτει αὐτὸν εἰς τὸν ποταμόν.

Ἐλειτο δὲ ἐν χρήσει παρὰ τοῖς Σαθαλοῖς καὶ δ. δ.